

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้
หลักสูตร มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
(Data Governance Framework Standard)

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นายสุรพงษ์ รังสิเสนา ณ ออยุธยา ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
สังกัด ฝ่ายบริหารทั่วไป
วันที่อบรม วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ผ่าน หลักสูตรออนไลน์ TDGA E-Learning

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

สรุปบทเรียน

กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard) คือ องค์ประกอบที่ จะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย

๑. โครงสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Structure) คือการกำหนดบทบาท สิทธิ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการข้อมูลทุกชั้นตอน ตั้งแต่การสร้าง จัดเก็บ ใช้ แลกเปลี่ยน ไปจนถึงทำลาย เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพ ปลอดภัย และเชื่อมโยงได้ โครงสร้างที่สำคัญมัก ประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก ได้แก่ คณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล, คณะทำงานด้านข้อมูล และผู้บริหารข้อมูล ระดับสูง (CDO)

๒. กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Processes) คือการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลตลอดวงจรชีวิต เพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง ปลอดภัย และ เชื่อมโยงกันได้ โดยแบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนหลัก คือ วางแผน, ปฏิบัติ, ตรวจสอบและรายงานผล, และปรับปรุง เพื่อยกระดับสู่รัฐบาลดิจิทัล

๓. นิยามและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล (Definition and Rules) นิยามและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการข้อมูล (Data Definition and Rules) เป็นส่วนหนึ่งของ Data Governance ที่กำหนดมาตรฐาน ความหมาย และกฎเกณฑ์การใช้งาน เพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง ปลอดภัย และพร้อมใช้งาน โดยต้องครอบคลุม ประเภทข้อมูล คุณภาพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น PDPA (คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล) เพื่อป้องกันความ เสี่ยงและความรับผิดชอบทางกฎหมาย

๔. การวัดการดำเนินการและความสำเร็จของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Metrics / Success Measures) เน้นการประเมินตลอดวงจรชีวิตข้อมูล ตั้งแต่สร้างจนถึงทำลาย โดยใช้ KPIs วัดคุณภาพ (ความถูกต้อง/เป็นปัจจุบัน), ความปลอดภัย (PDPA), และการเชื่อมโยงข้อมูล ประเมินผ่านการ จัดทำบัญชีข้อมูล (Data Catalog) และบทบาทความรับผิดชอบ (Data Steward) เพื่อยกระดับสู่การเป็น องค์กรขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

ขั้นตอนการทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๑. ศึกษาสภาพแวดล้อม คือ หน่วยงานต้องศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อกำหนด ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในหน่วยงาน

๒. กำหนดขอบเขต ต้องพิจารณาถึง ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล ผลการประเมินความพร้อมของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายในและภายนอกหน่วยงาน

๓. กำหนดบทบาทความรับผิดชอบ โดยแบ่งหน้าที่หลักออกเป็นดังนี้

๓.๑ คณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล ทำหน้าที่ กำหนดนโยบายข้อมูล เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับภารกิจและกลยุทธ์ขององค์กร

๓.๒ ผู้บริหารข้อมูลระดับสูง ทำหน้าที่ กำหนดแนวทางแผนการดำเนินงานขอบเขตให้เป็นไปตามแนวทางธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ส่งเสริม ผลักดัน สนับสนุน ควบคุมการดำเนินงานตามธรรมาภิบาลให้ เป็นไปตามนโยบายเป้าประสงค์และทิศทางที่กำหนดไว้

๓.๓ ทีมบริการข้อมูล ทำหน้าที่ กำหนด ทบทวนความต้องการด้านคุณภาพข้อมูล การรักษาความ เป็นส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยจากผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล

๓.๔ บริการข้อมูลด้านเทคนิค ทำหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคที่สอดคล้องนโยบาย เป้าประสงค์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล และสนับสนุนการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕ บริการข้อมูลด้านคุณภาพข้อมูล ทำหน้าที่ วิเคราะห์ความพร้อมของธรรมาภิบาลข้อมูล ความ ต้องการด้านคุณภาพข้อมูล การรักษาความเป็นส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อวางแผนการวัดและประเมินผล

๓.๖ ผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล ทำหน้าที่ แจ้งประเด็นปัญหาที่พบระหว่างการใช้ข้อมูลทั้งด้าน คุณภาพการรักษาความเป็นส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล

๔. สื่อสารและสร้างการรับรู้ คือ การสื่อสารและทำความเข้าใจกับทุกคนในหน่วยงานเข้าใจถึง ความสำคัญของการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และผลักดันให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๕. การวางแผน ต้องคำนึงถึง เป้าประสงค์ของการทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในหน่วยงาน ความ ต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล กระบวนการและเอกสารที่จำเป็นในการจัดทำ การ ประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง และการตรวจสอบ ติดตาม วัดผลกิจกรรมรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด

๖. กำหนดนโยบายข้อมูล ต้องคำนึงถึง เป้าประสงค์ของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในหน่วยงาน ความ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง หรือข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๗. กิจกรรมหลักในการดำเนินการ ต้องมีการจัดทำบัญชีข้อมูล การจำแนกข้อมูล และกำหนด หมวดหมู่ชุดข้อมูล ทั้งนี้หน่วยงานต้องจัดหรือทบทวน กระบวนการดำเนินงาน วิธีปฏิบัติ หรือบันทึกต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับนโยบายข้อมูล แนวทางและมาตรการที่หน่วยงานกำหนด โดยคำนึงถึงหน่วยงาน ภายนอกที่เกี่ยวข้องด้วย

๘. ติดตามและวัดผล ต้องมีการ กำหนดวิธีการในการติดตาม วิเคราะห์ วัดผล ที่ เหมาะสม และ สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลที่หน่วยงานกำหนดไว้ โดยจัดทำเป็นเอกสาร รวมถึงต้องมีหลักฐานในการติดตาม วิเคราะห์และวัดผลประกอบด้วย

๙. ตรวจสอบ ประเมิน และรายงานผล โดยต้องพิจารณาว่าตรงตามเป้าประสงค์หรือไม่ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลต้องเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานที่กำหนดไว้

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

เพิ่มความรับรู้และความเข้าใจ และขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เพื่อนำไปปรับใช้และพัฒนาการทำงานของตนเอง ให้สอดคล้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

บุคลากรของหน่วยงานร่วมกันผลักดันให้หน่วยงานเห็นความสำคัญของการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายใต้กรอบการทำงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สูงสุดกับหน่วยงาน